

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomdáiban Kézdi-Vasárhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. intézendők.

Nyilvtéri cikkek soronkint 10 kr-ért közölhetnek.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak tőrfogatáért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár bélyegdíj fizetendő.

Felhívás előfizetésre.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadhatók.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadó-hivatala.

A biztosítási ügy reformja.

Kétséget nem szenved, hogy a biztosítási ügy nálunk inkább, mint bárhol egyebütt, megérett a reformra, és meg vagyunk győződve, hogy hova-tovább kormányának és törvényhozásának foglalkozni kellend a kérdéssel. Nálunk ma még minden annyiban van, a mint azt a másfél évtized előtti kereskedelmi törvény megállapította. E törvénynek a biztosítási ügyekre vonatkozó szakaszai igazán páratlanoknak mondhatók, mert sehol más államban a biztosítás, ezen fontos közgazdasági tényező, oly szabadosságnak nem örvend, mint nálunk, a hova egyre másra özönlnek be a külföldi biztosító társulatok, melyek kiszivárogtatják pénzünket a külföldre.

Mig Németországban, mint a biztosítási intézmény szabadságának ideálját, azon elveket állították fel, melyek mellett az állam beavatkozása a biztosító-társulatok ügyforgalmába a főfelügyeleti jog gyakorlására szoríttatik, és melyek szerint az államnak jogában áll a garantírozó tőkék és tartalékok magasságáról, létezéséről, alkalmazásáról meggyőződést szerezni és a társulatok üzleti könyveit, okmányait és iratait megvizsgálni, szükség esetén pedig a társulat feloszlását követelni, addig nálunk egy oda nem tartozó fejezetet ékeltek a kereskedelmi törvénynek a biztosítási ügyet tárgyzó czímébe, mely szerint az állam ellenőrzési joga ki van zárva és a biztosítási vállalatok egész ellenőrzése a nyilvánosság, a publicitás elvére van alapítva. Ez a publicitás pedig a legüdvösebb dolog ott, hol civilizált, könyv- és újság-olvasó néppel van dolgunk. De olyan formában, mint a hogy azt a kereskedelmi törvény előírja, még ott is elvesztené hatását.

A biztosítási vállalatok kötelesek ugyanis a cégbejegyzés alkalmával azon elveket bejelenteni, melyek szerint a befizetett alaptőke s a díjtartalék elhelyeztetik. Ezen elvek a törvényszék által közzétételnek. (Keresk. törv. 454. §.) Az életbiztosítási vállalatok pedig a cégbejegyzés alkalmával az előbbi §-ban érintettek kivül a díjtartalék kiszámításának elveit, az ennél alkalmazott halandósági, illetőleg élettartami táblázatok bemutatása és a számításnál alapul vett kamatláb kijelölése mellett, bejelenteni tartoznak (keresk. törv. 455. §.) és a biztosítási vállalatok kötelesek a bevételek és kiadások összeállítását, nem különben a mérleget az illetékes törvényszéknek közzététel végett évenként benyuj-

tani. (Keresk. törv. 457. §.) Ezeket felül előírja a keresk. törv. az életbiztosítási díjtartalék elhelyezésének és a mérleg összeállításának módját.

Ha figyelembe vesszük, hogy üzlettechnikai elveken alapuló munkálatokat valaki csak úgy vizsgálhat felül, ha annak technikaijával tisztában van, ez pedig a legtehetségesebb embernél is csak úgy tételezhető fel, ha azt tanulta és gyakorolta: akkor talán nem követünk el sértést törvényszéki bíránk karán, ha azon meggyőződésünknek adunk kifejezést, hogy ők a törvény által a biztosítási ügyekben reájok bízott ellenőrzési funkciók teljesítésére nem hivatott közegek. A kormány, több évi tapasztalata által vezéreltetve, a volt földművelési, ipar- és kereskedelemügyi és az igazságügyi miniszterek 1883. évi május hó 31-ikén kibocsátott rendeletükkel „biztosi“ állást szerveztek, mely biztos hatásköre abból áll, hogy „ha a bejegyzést törvénybe vagy a kereskedelmi cégbejegyzések berendezése és vezetése tárgyában kibocsátott rendeletekbe ütközönek találja . . . felfolyamodással vagy előterjesztéssel, avagy kapcsolatosan mind a kettővel, a másodfolyamodású bíróság ily határozata ellen csupán felfolyamodással élhet.“ Ezen miniszteri biztos hatásköre tehát csupán a bejegyzések felülvizsgálására terjed ki és sérelem esetén az ügy megint csak a rendes bíróságok hatáskörébe tereltetik vissza.

Ez a miniszteri biztos, a ki ez idő szerint a kereskedelmi minisztérium egyik jeles tehetségű osztálytanácsosa, a legnagyobb buzgalommal igyekszik feladatának megfelelni, de fájdalom, hatáskörében nem tehet egyebet, mint hogy szigorúan ellenőrzi a beözönlő

A „Székelyföld“ tárczája.

A nihilisták áldozata.

Vig novella.

— Némethöl. —

(Folytatás.)

Lotti hamar visszatérve, leterítette az ágytakarót. A bankár erre ráállott, hogy szomorú történetét a leányoknak elmesélje. Midőn már odáig elbeszélte, hogy hogyan menekült a lakásából, a leányok azt a megjegyzést tették, hogy valaki megréféltá őt.

— Miért és ki réfélt volna meg? Nincs is ismerősöm. Nem tréfa ez; én egy szerencsétlen tévedésnek vagyok az áldozata. Még itt, az ártatlanság eme hajlékában sem érzem magamat biztonságban!

— Esztelenség! — mondá Lotti mosolyogva. — Hát aztán hogyan került a tekenőbe?

— Nagy ég! — mondá — hiszen éppen ez a körülmény ébreszt fel gyanumat. Hallgassák csak! Amint hazulról menekültem, önhöz akartam jönni. De utközben azt gondoltam magamban, hogy nagyon megijeszttem és jobb lesz, ha az egész történetet előbb elmondom atyjának, ha ugyan otthon kapom. Így tehát előbb a sütőházba mentem. Sőtét volt. Lassan és tapogatózva haladtam előre. Egyszerre suttogást hallottam. Hallgatóztam, és szent ég! mit hallottam? Egy hang ezt sugá: „Az orosz fent van; fogadni mernék, hogy Schulze urat kiüti a nyeregéből.“

Lotti elpirult és titkos pillantást vetett Emmára.

— Képzeltetik ijedtségemet, — folytatá Schulze anélkül, hogy a lányok pillanatnyi zavarát észrevette volna. — Mint egy örült, úgy hátráltam, de oh végzet! ott állott a sütőtekenő, én megbotlottam és beleestem. Kézzelemmel dolgoztam, de mind mélyebbre és mélyebbre jutottam. Végre sikerült kitápaszkodnom, és anélkül, hogy a segédek észrevettek volna, ide feljutnom. Ön előtt egy szót sem szólottam volna borzasztó végzetemről, de miután már atyja segédei is róla beszélnek, kénytelen voltam közölni.

— Ah! ön csak rosszul értette a segédeket — mondá Lotti.

— Én jól értettem, hogy az orosz odafent van, és feljöttem megkérdezni, hogy nem rejtett-e el valami oroszot?

— Ugyan mi jutott eszébe? Csak nem gyanusít, hogy —?

— Drága Lottikám, nem gyanusítom, csak kérem, kutassa át az egész házat; én itt maradok, itt töltöm az éjtem.

— Mit gondol? ön itt marad? Hogy mondhat ilyesmit? Menjen haza, vegyen brauzeport, feküdjék le, aludja ki magát és holnap térjen vissza.

— Nem, nem, Lottikám. Esküdjünk meg most mindjárt, én nem megyek többé haza! Mutassa meg, hogy egy berlini hölgy mily önfeláldozóan tud szeretni. Látssa, kérem! . . .

Itt hirtelen megszakadt a beszéde, mert a szomszéd szobából zajt hallott.

— Ki van ott? — kérdé halálsápadtan.

— Senki — volt a válasz.

Gyorsabban, mintsem a lányok gondolhatták volna, az ajtó mellett tერთ, felszakítá azt és nagyot kiáltva, visszatértorgott.

Vele szemben egy természetes alak állott, bozontos szakállal, fején kozáksapkával.

Schulze ur még egyet kiáltott, rohant a másik ajtó felé, felszakítá, és többé nem volt látható.

A leányok hallották, amint a lépcsőn lefelé dörömbözött.

Iván letette a kozákosztűmöt és így szóltott:

— Bocsássanak meg, kisasszonyok! Mindent hallottam s feltettem magamban, hogy megszabadítom a nehéz vendégtől. Így már mehetünk a bálba; tudom, hogy Schulze ma nem tér vissza. Este várom önöket egy négy ülésű kocsiával, husz lépésnyire e háztól. Vizontlátásra!

Iván távozott. A lányok bámulva néztek egymásra.

— Hiszed-e, hogy a halálos ítélet is az Iván műve? — kérdé Lotti nevetve.

— Tudja Isten! De hát miért tette volna ezt?

— Miért? Hogy vetélytársától megszabaduljon.

— Vetélytársától? Hiszen akkor . . .

— Ugyan ne tettesd magadat, mintha nem tudnád, hogy a fiatal orosz él-hal érted, — viszonzá Emma — és csak nem ment el az eszed, hogy olyanhoz menj nőül, kit nem szeretsz?

— Miért ne, ha gazdag?

— Ismerlek! De hagyjunk fel vele. Folytassuk a munkát. Hisz a kosztűmöd még nincs készen.

külföldi társaságoknál, vajjon megfelelnek-e a törvény kívánalmainak. De még e tekintetben sem ér mindig célzt, mert oly kevés az, a mit a törvény a biztosítási tizlet folytatásának feltételül megszab, hogy bizony ennek még a legrosszabb, legszédelgőbb biztosító-társaság is megfelelhet.

Azon hírlap, melyben a törvény által előírt közzétételeknek a nyilvánosság elé kell hozatni: a Központi Értesítő. Ez az ujság hivatalos jellegű lévén, nem kerül a nagy közönség elé és bátran lehet állítani, hogy a magán polgári biztosítottak legnagyobb része sohasem látta a Központi Értesítőnek színét sem, sőt a legtöbb bíró, ügyvéd, kereskedő megőszül és az árnyékvilágból elköltözik, a nélkül, hogy a Központi Értesítő valaha kezéig jutott volna. Aztán meg ha a Központi Értesítő vagy más hírlap, melyben esetleg a biztosító-társulatra vonatkozó közzétételek megjelennek, a biztosított kezébe kerül is: szakértelem, bizonyítékok, a biztosító-társulat speciális viszonyainak ismerete hiányában nem áll módjában azok valódiságáról és helyességéről meggyőződni.

Nem is szólunk arról, hogy a napilapokban, a melyek pedig leginkább hivatvák a közönséget gazdasági ügyekben tájékoztatni, a biztosító-társaságokról alig jelenik meg egyéb — reklámmal. Mindazon közleményekről, melyek a napilapokban biztosító-társaságokra vonatkozólag foglaltatnak, bizonyosra tehetjük, hogy az illető társaság irodájában lettek fogalmazva és annyira megy a biztosító-társaságoknak a kritikától való félelme, hogy az üzleti eredményekről való egyszerű értesítéseket, a részvényesek közgyűléséről szóló tudósításokat rend szerint mint megfizetett hirdetések teszik közzé. Ekként biztosítják magukat arról, hogy a közlemények úgy jönnék a közönség elé, a mint azt ők maguk a saját érdekükben jónak látják. A publicitás tehát, a melyet a mi törvényünk elvként állít fel, pusztá fikció, a melyet megsemmisít a gyakorlat.

Innen van aztán, hogy a biztosítási vállalatok nálunk tényleg a kellő ellenőrzés alatt nem állanak és inszolid vállalatoknak mindenkor módjukban áll a magyar közönséget megkárosítani.

Ezt a lehetőséget pedig a kormánynak megengedni nem szabad. A kormány az állampolgárokat a károsodástól megóvni köteles, de ha köteles nem volna is, tennie kellene

A lányok elővették a tüt, de Lotti szórakozottságában igen gyakran az ujjába szurt.

V.

Esti kilencz óra volt. Iván bundába burkolózva, melynek magas gallérja felgyűrve, arczát csaknem egészen eltakarta, ott állott a találka helyén, mellette egy zárt bérkocsi.

A kisasszonyok is elég pontosak voltak; szokásuk ellenére csak egy félórát vártak magukra. Emma kozákkapitány volt, de alakját nem lehetett kivenni, mert a kosztüm fölé egy nagy felső ruhát húzott volt; Lotti egy virgoncz denevér, egy vampir volt. A kosztümöt Emma bátyja választá neki, kinek, úgy látszik, elég műizlése volt. Mert tudva van, hogy a vampir kiszívja az ember véré; ő ezt a tulajdonságot Lottiban is felfedezte a bankárral szemben.

Féltizkor három alak közeledett a bérkocsihoz: Lotti, Emma és annak bátyja, kik Ivánnal együtt a kocsiába ültek.

Hol lappanghatott a szerencsétlen bankár azon idő alatt, míg menyasszonya a kocsiába szállott, hogy az ő mellőzésével álarccos-bálba menjen?

Fájdalom! nem volt messze. A szomszéd ház portájában állott, vizsgálódván jobbra-balra. Most nem a téstáival bemázolt ruha volt rajta; tehát vagy bátorságot vett magának és hazament, vagy pedig a raktárban vett magának ruhát.

(Folytatása következik.)

ezt állameszélységi okoknál fogva, mert minden állampolgár adóforrást, minden tönkre ment exisztencia adóapadást és államterhet jelent.

A valuta rendezése figyelemreméltó eszmecserének képezte tárgyát a képviselőházi pénzügyi bizottság keddi ülésében. Horánszky Nándor felvilágosítást kért a pénzügyminisztertől az iránt, mily stádiumban van ez az ügy. Hozzátette, hogy nem az értékviszonylat megállapítása az, a miről felvilágosítást kér, sőt hibának tartja azt, hogy a pénzügyi államtitkár e kérdésben a nyáron választói előtt nyilatkozott. A pénzügyminiszter megokolván, miért nem nyilatkozhatik tüzetesen e tárgyról, elmondta, hogy az osztrák kormánytól már hónapok óta folynak a tárgyalások, de egyes részletekre nézve még nem jött létre megállapodás. Magánúton az osztrák-magyar bankkal is történt érintkezés s szólónak az a meggyőződése, hogy az osztrák kormány ösztönét óhajtja a valuta rendezését s ennél a bank is készséggel segédkezet fog nyújtani. Az értékviszonylatra nézve az államtitkár összeget nem mondott, csakis egy elvet állított föl, a melyet helyeselnie kell mindenkinek, a ki komolyan óhajtja, hogy a valuta rendeztessék, azt t. i., hogy nemcsak a legutolsó börzei kurzus, hanem, mint korrektívum, bizonyos évek átlaga is számításba vetessék. Horánszky nem tagadta ez elvnek helyes voltát; sajnálja azonban, hogy a kérdés nem volt előkészítve, hogy a kormány felhasználhatta volna a kedvező időpontot a valuta rendezése, az északamerikai ezüst-bill megalkotása előtt. — Dessewffy Aurél gróf hozzátette, hogy ha tisztán agrár szempontból kérdések is a valutarendezés előnyei, bizonyos szempontból nem lehet a kormányt bizonyos mulasztásnak vádjá alól fölmenteni. A pénzügyminiszter azt válaszolta erre, hogy nem az akaraton, de a tehetségen mult a dolog. A míg deficizitekkel közdöttünk, gondolni is alig lehetett a valuta rendezésére s ma is komolyan mérlegelnünk kell, vajjon képesek leszünk-e a vele járó költségeket elviselni. Kellő módozat alkalmazása mellett képesek leszünk rá s megszerezhetjük a rendezéssel járó tetemes előnyöket, de azt, hogy mulasztás történt volna, jogosan senki sem állíthatja. — A bizottság ezek után általános költségvetési jelentésének megállapítására halasztotta a valutarendezés kérdésében való állásfoglalást.

Háromszékvármegye közigazgatási bizottságának október havi üléséből.

Háromszékvármegye közigazgatási bizottsága kedden tartotta meg rendes havi ülését Pótsa József főispán ur elnöke alatt, ki a gyűlést megnyitván, a napirend tárgyalása kezdetét vette, a mint következik:

Br. Apor Gábor alispán jelentése szerint a közigazgatás menete szept. hóban rendes volt.

Igtatóra érkezett 1746 darab, elintéztetett 1384 darab.

Egy éves utlevél kiadatott 153 drb, 15 napos utazási igazolvány kiadatott 218 drb.

A megyei pénztár megvizsgáltatván, rendben találatott.

Tűzeset volt 14. Az összes kár értéke 11026 frt 30 kr, melyből 7540 frt 75 kr biztosítva volt.

Rehák Ödön pénzügyi igazgató jelentéséből kiemeljük a következőket:

Folyó évi szeptember havában a pénzügyigazgatóság iktatójára érkezett 3170 drb, folyó évi augusztus hó végével hátralékban maradt 3316 drb, összesen 6486 drb; ebből elintéztetett szeptember havában 3126 drb, hátralékban maradt 3360 drb.

Az egyenesadó-felszólamlási bizottság néhány napig szünetelvén, működését csak folyó évi október hó első napjaiban fogja befejezni.

Ideiglenes házádomentességban a lefolyt hóban 3 háztulajdonos részesült. Fizetési halasztás 5 adózó félnek engedélyeztetett.

Az egyenesadó- és hadmentességi díjban 1888. év végével hátralék volt 34,805 frt 67 és fél krajczár, 1889. évi előírás tett 495,015 frt 14 és fél krt, összesen 529,820 frt 82 kr. 1889. évben töröltetett 28,160 frt 77 és fél kr, marad előírás 501 ezer 660 frt 04 és fél kr. 1889. év végével hátralék volt 32,703 frt 41 és fél kr. 1890. évi előírás tett 525,660 frt 57 és fél krt, összesen 558,363 frt 99 kr. 1890. évben töröltetett 27,264 frt 19 és fél kr, marad előírás 531,099 frt 79 és fél kr. Tehát az előírás 1890. évben több 29,439 frt 75 krral.

A bor-, hus-, czukor- és sörfogyasztási adónak az 1891. évre leendő biztosítása iránti tárgyalások 45 községre nézve, az italméresi adónak az 1891. évre leendő biztosítása iránti tárgyalások 58 községre nézve folyamatban vannak. A mult szeptember havában üzletben volt 3 iparszerű szesz-főzde, újra üzletbe helyeztetett még 3 mezőgazdasági és 1 iparszerű szesz-főzde, u. m. a Zathureczky Gyula baróthi mezőgazdasági, Temesvári testvérek uzoni mezőgazdasági, Beldi Tivadar bodolai mezőgazdasági szesz-főzdeje és a Csizsár Dénes kézdivásárhelyi iparszerű szesz-főzdeje, jelenleg üzletben kívül van 13 mezőgazdasági és 5 iparszerű szesz-főzde.

A folyó évi szeptember havi eredményről szóló sommás kimutatás szerint szeptemberben általában 154,589 frt 11 kr, mult 1889. évi szeptember havában 150,638 frt 15 és fél kr befizettetett, tehát a mult évi szeptember havi befizetési eredménnyel szemben folyó évi szeptember havában 3950 frt 95 és fél krral több fizettetett be.

Az egyes adónemekre nézve a mult 1889. évi szeptember havi befizetési eredménnyel szemben folyó évi szeptember havában szeszadóban 4264 frt 59 és fél krral, bor-, hus-, czukor- és sörfogyasztási adóban 671 frt 38 krral, söradóban 77 frt 49 krral, ellenőrzési illetékben 3 frt 87 krral, italméresi adóban 11,170 frt 43 krral, bányag- és jogilletékben 1347 frt 21 krral, dohány-eladásban 3046 frt 91 krral és határvámban 48 frt 36 krral több, de egyenes adóban 16,423 frt 68 krral, hadmentességi díjban 786 frt 76 krral, végrehajtási költségben 157 frt 28 és fél krral, vadászati és fegyveradóban 26 frt, késedelmi kamatban 110 frt 91 és fél krral, bányagjövédékben 20 frt 40 krral és díjjövédékben 54 frt 25 krral kevesebb fizettetett be.

Jelentését így végzi: Tekintettel arra, hogy a folyó évi szeptember havi befizetési eredmény egyenes adóban 16,423 frt 68 krral és hadmentességi díjban 786 frt 76 krral kedvezőtlenebb a mult év hason havával szemben, továbbá az egész folyó évi eredmény a mult év hasonló időszakával szemben egyenes adóban 28,635 frt 38 és fél krral, hadmentességi díjban pedig 466 frt 86 krral kedvezőtlenebb, a folyó évi III-ik negyed végéig egyedül egyenes adó- és hadmentességi díjban 230,455 frt 8 k hátralék áll fenn, nem is említve az egyéb kincstári hátralékokat, valamint a mult évvel szembeni eredmény-visszaesést: ennél fogva tisztelettel kérem a méltóságos főispán urat és a tekintetes közigazgatási bizottságot, miszerint ugy a járási főszolgabírákat, valamint a városi polgármestereket és a községek elöljáróit a felelősség különbeni alkalmazása mellett felhívni és egyben kimondani sziveskedjék, hogy mindazok ellen, a kik folyó év III. negyed végéig esedékes egyenesadó-tartozásokat folyó évi október hó 31-ikéig be nem hajtják, a folyó évi legközelebbi közigazgatási bizottsági gyűlésben ellenök a felelősség kimondatni és költségükre az állami végrehajtó kiküldetni fog.

Gyárfás Győző kir. mérnök jelentése szerint a vállalati kavics-szállítás határideje szeptember hó 30-ik napján lejárt; a határidőre az összes vállalkozók hátralékban maradtak kisebb-nagyobb mennyiséggel, úgy, hogy a szerződésben kikötött kötbérek levonásba fognak hozatni.

A közmunkával való szállítás csak e hónapban kezdetett meg jelentékenyebb mérvben.

A vármegyei iskola-alap tulajdonában levő k. vásárhelyi honvédségi laktanya kiépítési munkái elég kedvező haladást mutatnak, a mennyiben a falazatok az alagsor vasgerendái födésének elhelyezési magasságáig jutottak. A munka állandó felvigyázat és ellenőrzés mellett folyt.

A kézdi és orbai járásek között a régi depsi hid helyett az új viczinális Feketeügy-hid építése építési felvigyázó kiküldetésével kezdetét vette.

Séra Tamás árvaszéki elnök jelentése szerint szeptember végén az árvák létszáma volt összesen 10115 személy, ebből felszabadult 14, a hó végével gyámság alatt maradt 10101 személy.

Az összesített gyámpénztárnak augusztus hó-ról áthozott készpénze volt 2797 frt 80 kr, ehhez bevétel 5160 frt 52 kr, összesen bevétel 7958 frt 32 kr, ebből kiadatott 3067 frt 51 kr,

melyet a bevételből levonva, 4890 frt 81 kr készpénz jött át október hóra.

Az ügyszámok illetőleg a múlt havi áthozattal iktatóra érkezett 646 ügyszám, ebből elintéztetett 548 ügyszám, október hóra áthozott 98 ügyszám.

Solom Miklós kir. ügyész jelentése szerint a kézdivásárhelyi kir. törvényszéki, valamint a megye területén levő kir. járásbírói fogházakban a múlt hó utolsó napján le volt tartóztatva összesen 28 elítélt és 18 vizsgálati fogoly, együtt 46.

Bűnvádi jelentés beérkezett 32, melyek közt súlyosabb büntetett nem fordult elő.

Dr. Antal Mihály megyei főorvos jelentése szerint az általános közegészségi állapot e hóban kielégítő volt, mindazonáltal a multhoz képest némi tekintetben kevés hanyatlást mutat.

Orvosrendőri hullavizsgálat volt véletlen esemény általi halálnál 4 és akasztás általi öngyilkosságnál 2 esetben.

Az állategészségi állapot kielégítő volt, a multhoz képest javulást mutatott.

A folyó ügyek közül megemlítjük, hogy a kézdivásárhelyi községi iskolához tanítóválasztásra elnökül Molnár Józsiás közigazgatási biz. tag kildetett ki.

T a n ü g y.

Felső népiskolánk ügye.

(Folyt. és vége.)

Mindez majdnem olyan formán tűnik fel, mintha szándékosan volna a felső népiskolai intézmény elbuktatására irányozva. Mert hiszen tény az, hogy az elemi iskolai tanulóknak a felső népiskolába átlépése meg van nehezítve, s így azok mintegy kényszerítve vannak más iskolákba lépni, hol daczára annak, hogy a felvételi feltételek kevésbé szigorúak, részükre sokkal több előny kínálkozik.

A mély tisztelettel előadottakban leli magyarázatát azon, az egészséges nemzetgazdasági fejlődés szempontjából sem kívánatos jelenség, hogy a tanuló ifjúság a gyakorlati életre előkészítő szakiskolák helyett a gymnasiumokat ma is oly nagy előszeretettel keresi fel. Bebizonyítva látjuk ezt városunkban is az által, hogy a mily mértékben a mi iskolánk népessége csökkent, oly mértékben emelkedett a létszám a helybeli algymnasiumban. A mi ismét arra mutat, miszerint a magas tanügyi kormány azon intencziója, hogy a tanuló ifjúság a gymnasiumokból a gyakorlati életpályákra előkészítő szakiskolákba tereltesse, az utóbbiak többé-kevésbé hiányos szervezete miatt teljességgel nem érvényesülhet.

Jól tudjuk mi azt, hogy az ipar-irányú felső népiskola azoknak van szánva, a kik annak elvégzése után mint tanoncok az iparos pályára akarnak lépni. Valamint arról is meg vagyunk győződve, hogy nagy befolyást gyakorolna az iparos osztálynak egy szellemi, valamint anyagi emelkedésére, ha a gyermek csak 15 éves korában és akkor állana iparos tanoncnak, midőn már a felső népiskola III-ik osztályát elvégezte. De ez mindaddig, míg az iparos mestereknek szabadságukban áll 12 éves gyermekeket befogadni az elemi iskolából, csak jámbor óhajts marad. Az a szülő, a ki gyermekét az iparos pályára szánta, vagy nincs oly kedvező anyagi helyzetben, hogy gyermeke után a felső népiskolai három évi tanítását költségeit hordozhassa; vagy pedig nem áll azon értelmi színvonalon, miszerint belátná a felső népiskolai három évi tanulás hasznát iparos pályára készülő gyermekére nézve. Ő csak azt tudja, hogy ha 12 éves korban adja fiát iparosnak, hamarabb lesz segéd, mintha vele még előbb a felső népiskolát is elvégeztetné.

Világos tehát, hogy a felső népiskolának, jelen alakjában és szervezete mellett, létjoga nincs. El fog jöni, el kell jönie az időnek, midőn ezen iskolák újra szervezettek, vagy helyet fognak engedni gyakorlati irányú polgári iskoláknak.

Ime, kegyelmes Urunk, ezen okok indítottak minket arra, hogy — vissza nem riadva eddigi lépéseink sikertelenségétől — felső népiskolánknak polgári iskolává leendő átalakításáért újból kérelmezzünk. Felső népiskolánk, a mellett, hogy czélszerűtlen s viszonyainknak meg nem felelő, még igen drága is; a mennyiben egy tanulóknak évi tanítását költségei ez idő szerint átlag mintegy 250 frtra rúgnak. Meg vagyunk győződve, hogy polgári iskola létesülése esetén ez a költség legalább is egy hatodára redukálódna.

De ezen finansziális érvtől eltekintve, kínálkoznak városunkban a polgári iskolának egyéb előnyei is. Bátorodunk ezek közül csak egyet-kettőt felemlíteni.

Városunkban és vidékén igen sok szülő, a ki most gymnasiumban taníttatja gyermekét, ide hozná azokat polgári iskolánkba. Ilyképpen a gymnasium tanulóinak létszáma csökkenne, a mennyiben azok egy része, különösen a magasabb tanulói pályára nem alkalmas elem, onnét elvonatnék és a polgári iskola közvetítésével a gyakorlati irányú életpályák felé tereltetnék.

Hitünk szerint a polgári iskola az által, hogy tanulóinak különböző életpályákra nyitna tért, jelentékeny mérvben befolya a székelység napirenden levő kivándorlásának csökkentésére. A román vámháboru kitörése óta több mint két ezerre rug azon egyének száma, a kik városunkból és a környékről Romániába költöztek, s a kiknek legnagyobb része hazánk- és nemzetünk nézve elvesztettnek tekinthető. Egy állam sem lehet ugyan saját polgárainak börtöne; de mégis nem hazafias kötelesség-e minden megengedhető eszközzel azon munkálni, hogy a kivándorlás megakadályoztassék?

Kisiparunk fejletlen. Kereset nincs; mert a mesterek nem bírják czikkeiket a román vámháboru óta értékesíteni. Szóval: iparunk jelentékeny hanyatlást tüntet fel; miért is népünk vonakodik gyermekeit az iparos pályára nevelni. A felhozottakon kívül ez is egyik oka annak, hogy az ipari felső népiskola népszerűtlenné vált. Hitünk szerint a polgári iskola nagy népszerűségnek örvendene; mert végzett növendékeinek nemcsak az iparos, hanem más egyéb polgári pályákra is tért nyitna.

Végül bátorodunk mély tisztelettel felemlíteni, hogy városunk lakossága az ötezeret meghaladván, oly tekintélyes polgári osztállyal bír, melynek igényeit a felső népiskola ki nem elégítheti. Kézdivásárhely várost tehát az 1868. évi XXXVIII. t.-cz. 59., illetve 67-ik §§-ai értelmében is polgári iskola illeti meg. Ez a város évenként több mint 300,000 forint adóval járul az államháztartáshoz; már csak ezért is méltán igényt tarthatna egy polgári iskolára.

Hogy felső népiskolánk átalakíttassék polgári iskolává, arra nézve ugyszólván semmi nehézség sem forog fenn. A jelenlegi iskola épületben elegendő helyiség áll rendelkezésre; a felszerelés is némi csekély pótlással megfelelne a czélnek. A dologi szükségletek fedezéséről örömmel gondoskodnék a tulajdonos vármegye; az államnak csupán a tanerők fizetésének terhére kellene hordoznia. Ez pedig — tekintve, hogy a jelenlegi 4 tanító is az állampénztárból huzza fizetését — alig számbevéhető különbséget tenne ki az államra nézve.

Mindezek után a legmélyebb tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, hogy felhozzot okainkat nagybecsű magas figyelmére méltatva, városunk részére egy 6 osztályú polgári fiúiskolát engedélyezni, illetve felső népiskolánknak — az asztalos tanműhely meghagyásával — polgári iskolává alakítását elrendelni kegyeskedjék.

A legmélyebb tisztelettel vagyunk Nagyméltóságodnak

Kézdi-Vásárhelyt, 1890. szeptember 28.

alázatos szolgálai:

Székely János,
gondn. elnök.

Bartók Károly,
polgármester.

Vargha József,
városi főjegyző.

Erdélyi Károly,
gondn. h. jegyző.

Különfelek.

— **Időjárásunk.** Azok a szép napok, mik nálunk az őszt oly kedvessé szokták tenni, csak nem akarnak bekövetkezni. A múlt hét napsugár helyett havat, fagyot, zord szeleket hozott. A hegyek köröskörül ismét hóval vannak tele, mi miatt a légkör annyira lehült, hogy a téli ruhákat könnyen el lehet birni. A hőmérséklet 8—10 R°.

— **Háromszékvármegye rendes őszi közgyűlése** október 14-én d. e. 10 órakor lesz a vármegye székházának tanácskozási termében. A tanácskozás tárgyai lesznek: I. Alispáni és árvaszéki jelentések. II. Kormányi leiratok. III. Megyei ügyek. IV. Községi ügyek. V. Községi költségvetések. VI. Magánfelek ügyei.

— **Dicséretre méltó tanuló ifjúság.** A kantai finóvelde tanuló ifjúsága a szabad időt arra használta, hogy önszorgalmából betanulta a „Mátyás diák” című szindarabot. Mikor az ifjak a darabot már jól betanulták, rögtönöztek egy kis színpadot és felkérték az igazgatót s tanárokat, hogy nézzék meg szorgalmuk gyümölcsét. A tanuló oly precizitással adták elő a darabot, hogy az igazgató s tanártestület indíttatva látta magát, hogy a darabot a szülők gyönyörűségére vasárnap okt. 12-én délután 6 órakor a finóvelde termében újra előadassa.

— **Halálozás.** Haralyi Fejér Albert, budapesti pénzügyigazgatási titkár f. hó 11-én délelőtt meghalt. Temetése 12-én d. u. 2 órakor leendő. Béke poraira!

— **Öngyilkos katona.** Peselneki Afra Lukács október 1-én bevonult Brassóba mint újoncz. Szolgálatát úgy kezdette meg, hogy bubantató pálnakába akarta fojtani. Ezért aztán 48 órai áristomot kapott, melyet a fellegvárban kellett letöltenie. Az első napon egy tizedes kivezényelte az udvarra és ott többekkel együtt oktatta a helyes lépésre. Egy... kettő, egy... kettő, hangzott a kommandó. Az elkeseredett Afra Lukács egyszerre felkiáltott: „Utánam, a kinek szíve van!...” s ezzel egyenesen a kútnak iramodott s belevetette magát. A roppant mély kútból halva huzták ki megrémült bajtársai.

— **A háromszékmegyei tanszermuzeum szemléltető szekrénye és egyetemes vonalzója az országos tanszerkiállításon a kiállítási jury bírálata folytán díszoklevéllel lett kitüntetve.**

— **A határsértések hazánk azon vidékein,** melyek Románia területével érintkeznek, tudvalevőleg sürűen fordulnak elő s hosszadalmas tárgyalásokra szolgáltatnak okot a kormányynak. Remélhetőleg csökkenni fog jövőre a villongások száma azon körülmény folytán, hogy a határjáró-bizottság ez idén befejezte szabályzó munkáját. Csak-hogy e bizottság intézkedéseit, a határjelző czölöpöknek föllállítását és a vágásoknak megtételét a kormány még mindig nem tartja elégségeseknek. Szükséges a határszéli őrszolgálati személyzet megfelelő szaporítása is, ami azonban czélszerűen csakis a román kormányynal egyetértőleg történhetik, kívánatos lévén, hogy mind magyar, mind román részről a határszél megfelelő pontjain létesíttessenek az új őrállások. Mint a „P. H.” értesül, az erre vonatkozólag már jó ideje folyamatban levő tárgyalások befejezésükhöz közelednek. S mihielyt a két kormány közt létrejöttek a megállapodások, a magyar belügyminiszterium részéről, tekintettel az ügynek sürgős voltára, késedelem nélkül meg fognak tétetni a további határsértések megelőzésére alkalmas közbiztonsági intézkedések.

— **Az aradi vértanúsobor készítőjének** egy derék segédmunkásáról kell megemlékeznünk. Zala Györgynek e nagy munkánál jelentékeny segítségére volt Kőllő Miklós, egy tehetséges székely ifju, kit a székely-egylet ösztöndíjjal küldött Münchenbe, hogy négy évig az ottani műpariskolában képezze magát. Ő azonban előbb a képzőművészeti akadémiába iratkozott, a hol mindjárt az első hónapokban egy iskolai pályázatnál a követ hajító Dávid kis mintájával diadalmat nyert. A székely-egylet utasítására a műpariskolába ment, a hol kitöltvén négy esztendőjét, Gyergyóba került haza, s ott többek között gróf Lázár Jenőnek művészi kivitelű asztalos-butorkat csinált s az országos kiállításon dísz-oklevelet nyert a gazdag faragványokkal, izléses ornamentekkel és alakokkal díszített butorkért. E tehetséges ifjut vette maga mellé Zala, ki aztán ő nála képezte ki magát a szobrászatban s őt is alkalmazta az aradi emléki kivitelénél. A mester mint szorgalmas, törekvő, kitűnő munkásról emlékezik meg róla.

— **A felsőbb leányiskolák tudománya.** A napokban egy felsőbb leányiskolában a tanár megemlékezett a legutótebb világrész hírneves utazójáról, aztán felhívott egy leányt, kérdezvén, hogy mit tud Stanleyről? „Nemrégiben megházasodott!” — válaszolt a kis geográfus.

— **A horkolás ellen.** Pataky berlini szabadalmi irodája egy új találmányt hirdet, — mely a horkolást akarja megszüntetni. A horkolás nem rossz szokás, hanem testi hiba, mely vagy a szájpádlás izomgyöngeségéből, vagy a nyak és a légző szervek beteg ápolásából származik. Ha valaki nyitott szájjal alszik, akkor az egész légzés a szájüregben át történik, úgy hogy ilyen esetben a legegészségesebb ember is azt érzi reggel, hogy a nyak-hártyái kiszáradtak. Az új találmány, melyet Mosster állított össze, így akarja megszüntetni a horkolást: egy gumivánkost, mely a nyak hajlatához simul, kötélekkel a nyakhoz kötnek, úgy, hogy az az alvásnál az alsó állkapcsot alátámaszja s megakadályozza a száj kinyílását. Így a horkolást is megszünteti. — A vánkós külső oldalán egy cső van, melyen át a készüléket levegővel is meg lehet töltetni. Mikor a levegőt kieresztik belőle, az egészet zsebre lehet dugni.

— **Nyilvános köszönet.** A „Kézdivásárhelyi Önkéntes Tűzoltó-Egyesület” által, szerelvényei beszerzésére 1890. évi augusztus hó 23-án rendezett „Kosaras mulatság”-ra belépti-díj fejében — folyó hó 2-iki kelettel — községünk derék szülötte: főtiszt. Rettegi József lengyelfalvi róm. kath. plebánus ur 2 forinttal kedveskedett; tettel és nemcsak szóval bizonyítva be szülőhelye iránti meleg érdeklődését. Fogadja a nemes szívű partfogó egyesületünknek őszinte szívből jövő köszönetét. Kézdi-Polyánban, 1890. október hó 8-án. A „Kézdivásárhelyi Önkéntes Tűzoltó-Egyesület” nevében: Lázár Imre Gábor, főparancsnok, Betege Pál, titkár.

CSARNOK.

Egy kis meleget!

(Fagyos történet)

Használási utasítás: Olvasd melegben.

Megkezdődött a tanév. Tanítók és tanítványok — diésekvés nélkül mondhatom — tüzzel, lelkesültséggel fogtunk új munkánkhoz. S folyt is a munka, mint a karikacsapás, egész addig az ese ményig, melyet elbeszélék.

Történt pedig a következőképen.

Mult pénteken (Oh, te szerencsétlen nap!) bemegyek az osztályomba. Brr! Milyen hideg van! A szokásos „jó reggelt” helyett valami zizergés-féle fogad, hasonló a fogvaczogáshoz. Széjjel nézek. Tanítványaim felső melegebb ruháikat, a tilalom ellenére, nem vetették le. Nézem a kályhát: nincs tűz. Nézem a hőmérőt: 8° Reaumur. No, ez pompás idő! S hozzá épen ma kell magyaráznom a — melegről. Hanem se baj! Majd fellemelegszünk magyarázat közben.

Valahogy csak eltelik az első óra; következik a második: a természetani.

Hozzá kezdek a magyarázathoz eképen: A melegnek a természetben igen fontos szerepe van, mert e nélkül sem ember, sem állat, sem növény nem élhetne...

„Hát akkor miért nem csinálnak ideo tüzet, tanító bácsi?” kérdi egyik érzékenyebb bőrű nebuló.

Gyermekeim, engem magyarázat közben nem szabad zavarni — válaszolék a fagyos szentnek.

Hol is hagyám el? Tehát: sem ember, sem állat, sem növény nem élhetne meg. Megértettek-e? (Tanítványaim savanyu képeket csinálnak.)

Magyarázok... magyarázok. Elérek a meleg forrásaiig s folytatam ezen szavakkal:

Es most lássuk, melyek a melegnek főbb forrásai.

A meleg származik, először: a földből — (Tanítványaim sokatmondó pillantásokkal néznek lefelé); másodsor: a naptól — (Keserves pillantásokat vetnek az érzékeny gerendák felé).

Nem állhatom tovább. Megszólítom őket: Gyermekeim, ti nem vigyáztok s így nem értetek meg. Figyeljete, mert különben... stb.

Folytatom tovább a magyarázatot: Harmadsor: dörzsölés — (Eszeveszetten kezdik kezeiket dörzsölni); negyedsor: ütés — (Kezdek egymást döngötni).

Mit csináltok, istentelenek! Figyeljete, mert különben... stb.

A nyugalom némileg helyre állván, ismét hozzá kezdek s folytatam a magyarázatot: ötödször

összenyomás — (Közelebb-közelebb húzódnak egymáshoz); hatodsor: vegyítés — (Tanítványaim között valami „áramlás”-féle észlelhető) és felbomlás...

Fel is bomlott erre minden rend; kezdenek pakolódni, s kifelé tolni tanítványaim...

Szerencsétlenek! Mit csináltok? — kiálték rájuk fogvaczogva.

Fázunk! — felelék egyhangulag.

Bizony fázunk! Brr!

Nemes város! Egy kis meleget! Egy kis fát!

Hüvösi.

251-ik közlemény

a háromszékmegei „ERZSÉBET” árvaleány-nevelő intézet javára tett szíves adakozásokról.

Felső-CsERNÁTON.

Bajka István, Péder Dávid, Santa Ferencz 1—1 kr., Köllönte Aron, Tóth Károly, Magyarósi Dávid, Honandó Máthé, Cseh János, Bölöni Márton, Bölöni Imre, Fülöp Jánosné, Egy valaki 2—2 kr. Szigeti Mózes 3 kr. Mezei Ferencz, Bölöni Dénes, Balog Sámuel, Fülöp Péter, Fülöp Imre, Fülöp Pál, Kovács Gergely 4—4 kr. Rákosi Dávid, Bajka Károly, Holandi István 5—5 kr. Beke Dénes 10 kr. Mihály Lajos, Fülöp Lajos, Fülöp István 1—1 kupa, Tunya József fél kupa, Györfő Sándor 2 kupa buza, Dezső Máthé, Rákosi Imre, Veres András, Máté István, Valád András, Tóth István, Mihály Mihályné, Rákosi Lajos, Rákosi Aron, Fegyver József, Bölöni Mihály, Fülöp József, Torjai László, Bajka Albert, Szabó Dénes, Rákosi Albert, Fülöp Elek, Vég Ferencz, Rákosi Mórész, Kosztos Gábor, Bíró Sándorné 1—1 kupa, Vig Károly, Rákosi Máté 2—2 kupa, Kovács József 1 kupa, Fülöp Károly fél kupa, Kovács Károly 8 kupa rozs, Lukács István, Santa Andrásné, Bölöni Dávid, Csorba László, Henter József, Rákosi Antal, Bölöni Mihály, öz. Rákosi Lászlóné, Bajka András, Bajka Péter Köllönte László 1—1 kupa, Beke András, Bajka Mihály fél—fél kupa, Rákosi Demeter, Vig Károly 2—2 kupa árpa. Terik Sándor 1 kupa lencse. Vitályos Pál 2 lit., Köllönte László 1 lit., Veres Bálint 1 kupa törökbuza. Rákosi Dénes 1 kupa paszuly. Szaniszló Ferencz 15 kr.

Fogadják a nemes szívű adakozók az árvák nevében kifejezett hálás köszönetünket.

Kézdí-Vásárhelyt, 1890. augusztus 27-én.

Br. Szentkeresztly Stephanie, elnök.

Székely Málvin, jegyző.

Szerkesztői izenet.

M—i. Margit. Ösz. Nem közölhetjük.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Ifj. Dobay János.

Hirdetések.

Sz. 4092/1890.

polg.

Hirdetmény.

A Nagy-Borosnyó községben gyakorolt italmérési jogért megállapított kártalanítási összegre vonatkozólag az 1889. évi 45896. számú igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10. §-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül 1890. évi december 11-ének d. e. 9 órájára a kir. törvényszékhez Elekes Béla bíró hivatal-szobájába kitűzetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az időző végzés külön nem kézbesítették, figyelemzetéssel az elmaradásnak az időzett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idéztetnek.

A kézdívásárhelyi kir. törvényszék, 1890. évi szeptember hó 13-án.

Ponori Sándor, elnök.

Bocskor Kálmán, jegyző.

Kerestetik

a magyar és német nyelvben jártas tisztartó, ki faneműek szállításánál a vonó állatok és szolgákra felügyeletet gyakorol s a vállalkozóval szemben számadást vezetni képes. Bővebb relvilágosítást lapunk kiadóhivatala ad.

Fa-árverezés.

E hó 19-én a gróf Mikes-féle Búdös nevezetű erdő-részben egy pár száz szál bükkfa árverezés útján eladatik.

Venni kívánók tisztelettel meghívataknak.

Gróf Mikes központi erdő-hivatal, Zabola.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

M e n e t r e n d.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1890. június hó 1-től.

A l l o m á s o k			Gyors-vonat	A l l o m á s o k			Gyors-vonat
Vegyes-vonat	Személy-vonat			Vegyes-vonat	Személy-vonat		
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)		2.43	Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Szeben felé)	(érk. ind.)	3.13	7.51
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	4.—				10.32	
Botfalva	„	4.70		Tövis (vendéglő, elágazás Arad felé)	(érk. ind.)	10.42	
Földvár	„	4.44				12.23	
Mogyorós	„	5.04		Nagy-Enyed	(érk. ind.)	1.23	
Apáca	„	5.10		Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé)	(érk. ind.)	1.50	
Köpecz	„	5.40				2.36	
Ágostonfalva	„	5.47		Gyéres (elágazás Torda felé)	(érk. ind.)	2.46	
Alsó-Rákos	„	6.06				3.23	
Homoród	„	6.35		Kolozsvár (vendéglő)	(érk. ind.)	3.33	
Kacsa	„	6.54				5.28	
Bene	„	7.17		Nagy-Várad (vendéglő)	(érk. ind.)	6.05	
Erked	„	7.39				10.41	
Héjasfalva (elágazás Sz.-Udvarhely felé)	(érk. ind.)	8.11		Budapest	(érk. ind.)	11.06	
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	8.38				6.35	
Medgyes	(érk. ind.)	8.47				8.15	
		10.40					

Brassóból Bukarest felé a vegyes vonat indul délelőtt 9 óra 48 perczkor gyorsvonat délután 2 óra 23 perczkor.

Héjasfalva—székelyudvarhelyi vasut.

Héjasfalva	indul délelőtt 12.—	Székely-Udvarhely	indul délután 2.45
Székely-Keresztur	12.31	Bögöz	3.15
Nagy-Galambfalva	1.05	Nagy-Galambfalva	3.41
Bögöz	1.21	Székely-Keresztur	4.18
Székely-Udvarhely	érkezik reggel 1.50	Héjasfalva	érkezik este 4.50

Nyomatott Szabó Albertnél Kézdí-Vásárhelyt.